

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΩΣ: 339/2014
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΤΜΗΜΑ: ΣΤ΄
Συνεδρίαση της 4^{ης} Νοεμβρίου 2014

ΣΥΝΘΕΣΗ:

Πρόεδρος: Πέτρος Τριανταφυλλίδης, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Ιωάννης Διονυσόπουλος, Νικόλαος Μουδάτσος, Παρασκευάς Βαρελάς, Κωνσταντίνος Γεωργάκης, Κωνσταντίνος Χαραλαμπίδης, Κουήν-Τακουή Χουρμουζιάν, Αγγελική Καστανά, Σταύρος Σπυρόπουλος, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγητής: Κωνσταντίνος Χαραλαμπίδης, Νομικός Σύμβουλος του Κράτους.

Αριθμός Ερωτήματος: Το υπ' αριθμ. πρωτ. 44551/26-8-2014 της Γενικής Διεύθυνσης Διοικητικής Υποστήριξης του Οργανισμού Γεωργικών Ασφαλίσεων (Ο.Γ.Α.).

Περίληψη Ερωτήματος: Εάν είναι δυνατή η χορήγηση από τον Ο.Γ.Α. της παροχής ανασφάλιστου υπερήλικα σε συνταξιούχους άλλου ασφαλιστικού φορέα που διακόπτουν οριστικά την εξ αυτού συνταξιοδότησή τους.

— — —

Σχετικά με το παραπάνω Ερώτημα το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους *ομό-*
φωνα γνωμοδότησε ως ακολούθως:

I. Κατά τα εκτιθέμενα από την ερωτώσα υπηρεσία, με τις διατάξεις του πρώτου άρθρου υποπαράγραφος ΙΑ' 6, περ.5 του ν. 4093/2012 έγινε ανασχεδιασμός του πλαισίου χορήγησης της παροχής ανασφάλιστου υπερήλικα και η παροχή αυτή χορηγείται από 1-1-2013 με νέες προϋποθέσεις, με τις οποίες, επίσης, επανακρίνονται από 1-1-2013, και όσοι είχαν καταστεί συνταξιούχοι, εκτός του ορίου ηλικίας που παρέμεινε το 65ο.

Μεταξύ των άλλων προϋποθέσεων ορίζεται, στο εδάφιο β' της ως άνω διάταξης, ότι η παροχή του ανασφάλιστου καταβάλλεται εφόσον οι ενδιαφερόμενοι δεν λαμβάνουν ή δεν δικαιούνται οι ίδιοι σύνταξη από οποιονδήποτε Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης ή το Δημόσιο στην Ελλάδα ή το εξωτερικό, ανεξαρτήτως ποσού.

Μέχρι την 1-1-2013 μεγάλος αριθμός συνταξιούχων, κατ' εφαρμογή του άρθρου 1 ν. 1296/82, όπως τροποποιήθηκε και ίσχυε, λάμβαναν νομίμως, παράλληλα με την παροχή του ανασφάλιστου υπερήλικα, σύνταξη από ασφαλιστικούς φορείς, κύριας ή επικουρικής ασφάλισης, ελληνικούς ή ξένους, με άμεσο ή έμμεσο δικαίωμα, όταν το ποσό της σύνταξης ήταν μικρότερο της σύνταξης του ΟΓΑ του άρθρου 4 του ν.4169/61 (βασική σύνταξη-σύνταξη χωρίς εισφορές).

Η εφαρμογή της ως άνω διάταξης του ν.4093/2012 είχε ως αποτέλεσμα τη διακοπή της παροχής σε χιλιάδες δικαιούχους που λάμβαναν μικρές συντάξεις από διάφορους ασφαλιστικούς φορείς, της Ελλάδας ή του εξωτερικού.

Σε δύο περιπτώσεις οι ενδιαφερόμενοι υπέβαλαν αιτήσεις παραιτήσεως από το συνταξιοδοτικό δικαίωμα στους φορείς από τους οποίους λάμβαναν σύνταξη και συγκεκριμένα στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους-Δ/νση Στρατιωτικών και Πολεμικών Συντάξεων (σύνταξη Εθνικής Αντίστασης) και στο Μετοχικό Ταμείο Προνοίας Δημοσίων Υπαλλήλων και επί των αιτήσεων αυτών οι ανωτέρω φορείς εξέδωσαν αποφάσεις διακοπής της σύνταξης.

Η υπηρεσία απευθύνθηκε στους φορείς αυτούς προκειμένου να διευκρινιστεί αν η διακοπή της παροχής είναι οριστική και αν ο ασφαλισμένος έχει δικαίωμα να ζητήσει στο μέλλον επαναχορήγησή της. Μετά την περιέλευση στην Υπηρεσία των απαντήσεων των φορέων, ζητήθηκε

γνωμοδότηση για το «αν είναι δυνατή η χορήγηση της παροχής ανασφάλιστου υπερήλικα, είτε στο αρχικό στάδιο της απονομής είτε κατά την επανεξέταση, στα πρόσωπα τα οποία λάμβαναν σύνταξη από άλλο ασφαλιστικό φορέα και προσκομίζουν στον ΟΓΑ απόφαση οριστικής διακοπής της, εφόσον συντρέχουν και οι λοιπές προϋποθέσεις που ορίζει ο νόμος για τη χορήγηση της παροχής αυτής».

II. Από το διδόμενο από την ερωτώσα υπηρεσία ιστορικό και τα στοιχεία του φακέλου του Ερωτήματος προκύπτουν τα εξής: α) Με την 7488/2014 πράξη της Γενικής Διεύθυνσης Συντάξεων του Γ.Λ.Κ. έγινε αποδεκτή η από 1-1-2013 παραίτηση συνταξιούχου από το συνταξιοδοτικό της δικαίωμα σε σύνταξη αγωνιστή Εθνικής Αντίστασης (συζύγου της που απεβίωσε) και διεκόπη η καταβολή της σύνταξής της. Την παραίτησή της αυτή υπέβαλε προκειμένου να συνεχιστεί η καταβολή προς αυτήν της παροχής ανασφάλιστου υπερήλικα, η οποία είχε διακοπεί από τον Ο.Γ.Α. την 31-12-2012 επειδή ελάμβανε σύνταξη Εθνικής Αντίστασης β) Με την 234/5-5-2014 πράξη του Μετοχικού Ταμείου Πολιτικών Υπαλλήλων διακόπηκε, κατόπιν σχετικής αίτησης παραίτησής της, η καταβολή σε ανασφάλιστη υπερήλικα του μερίσματος του άνω Ταμείου. Η παραίτηση υποβλήθηκε προκειμένου να συνεχιστεί η καταβολή στην ίδια της παροχής ανασφάλιστου υπερήλικα, που είχε διακοπεί από τον ΟΓΑ την 31-12-2012, επειδή ελάμβανε το μέρισμα αυτό.

Υπό τα ανωτέρω δεδομένα, το εν αρχή Ερώτημα, ανεξαρτήτως του τρόπου διατύπωσής του, διατρέχεται από τον γενικότερο προβληματισμό αν, υπό το ισχύον δίκαιο, είναι επιτρεπτή η (επανα)χορήγηση της παροχής ανασφάλιστου υπερήλικα, όταν ο δικαιούχος αυτής λαμβάνει ή δικαιούται να λαμβάνει οιαδήποτε σύνταξη από άλλον ασφαλιστικό φορέα και παραιτηθεί του επ' αυτής δικαιώματός του.

III. Το άρθρο 1 υποπαράγραφος ΙΑ.6 ν.4093/12 ορίζει, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα: «..... 5. Από 1.1.2013 η μηνιαία σύνταξη ανασφάλιστων υπερηλικών του ν. 1296/1982 (Α' 128), όπως ισχύει, καταβάλλεται, εφόσον συντρέχουν αθροιστικά οι εξής προϋποθέσεις:

α. Έχουν συμπληρώσει το 67ο έτος της ηλικίας τους.

β. Δεν λαμβάνουν ή δεν δικαιούνται οι ίδιοι σύνταξη από οποιονδήποτε Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης ή το Δημόσιο στην Ελλάδα ή το εξωτερικό, ανεξαρτήτως ποσού, και επίσης, σε περίπτωση εγγάμων, δεν λαμβάνει ο/η σύζυγός τους σύνταξη μεγαλύτερη από το πλήρες ποσό της συνταξιοδοτικής παροχής, λόγω γήρατος, του άρθρου 4 του ν. 4169/1961.

γ. Διαμένουν μόνιμα και νόμιμα στην Ελλάδα τα τελευταία είκοσι (20) έτη πριν την υποβολή της αίτησης για συνταξιοδότηση και εξακολουθούν να διαμένουν κατά τη διάρκεια της συνταξιοδότησης τους.

δ. Το συνολικό ετήσιο ατομικό φορολογητέο εισόδημα τους, καθώς και το απαλλασσόμενο ή φορολογούμενο με ειδικό τρόπο εισόδημα τους δεν υπερβαίνει το ποσό των τεσσάρων χιλιάδων τριακοσίων είκοσι (4.320) ευρώ ή, στην περίπτωση εγγάμων, το συνολικό ετήσιο οικογενειακό φορολογητέο εισόδημα, καθώς και το απαλλασσόμενο ή φορολογούμενο με ειδικό τρόπο εισόδημα δεν υπερβαίνει το ποσό των οκτώ χιλιάδων εξακοσίων σαράντα (8.640) ευρώ.

Εξαιρούνται της παροχής οι μοναχοί/ες οι οποίοι διαμένουν σε Ιερές Μονές και συντηρούνται από αυτές και όσοι εκτίουν ποινή φυλάκισης.

Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας μετά γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου του ΟΓΑ και του ΣΚΑ καθορίζονται τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την απόδειξη της συνδρομής των προϋποθέσεων που ορίζονται στις περιπτώσεις β` έως δ` της προηγούμενης παραγράφου, και η διαδικασία ελέγχου των εισοδηματικών κριτηρίων, καθώς και οι κυρώσεις που επιβάλλονται σε όσους υποβάλλουν ανακριβή στοιχεία.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας δύνανται να αναπροσαρμόζονται τα ποσά που αναφέρονται στην περίπτωση δ`.

Εκκρεμείς αιτήσεις, καθώς και αιτήσεις που υποβάλλονται μέχρι 31.12.2012 κρίνονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος πλην του ορίου ηλικίας που ορίζεται το 65ο έτος.

47

Με τα κριτήρια που ορίζονται στις περιπτώσεις β` έως και δ` της παρούσας ρύθμισης, επανακρίνονται από 1.1.2013 και όσοι έχουν ήδη καταστεί συνταξιούχοι».

Οι διατάξεις, που ρυθμίζουν γενικότερα τον τρόπο διαχείρισης των προαναφερόμενων ειδικών μη ανταποδοτικού τύπου παροχών σε χρήμα, περιλαμβάνονται στο άρθρο 70 του Κανονισμού 883/2004 και είναι οι ακόλουθες: «-Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται στις ειδικές μη ανταποδοτικού τύπου παροχές σε χρήμα, οι οποίες προβλέπονται δυνάμει νομοθεσίας η οποία, λόγω του προσωπικού πεδίου εφαρμογής της, των στόχων ή/και των προϋποθέσεων για τη θεμελίωση δικαιώματος, έχει χαρακτηριστικά τόσο της νομοθεσίας, κοινωνικής ασφάλειας, η οποία αναφέρεται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, όσο και της κοινωνικής πρόνοιας.

-Για τους σκοπούς του παρόντος Κεφαλαίου, ως ειδικές μη ανταποδοτικού τύπου παροχές σε χρήμα, νοούνται εκείνες, οι οποίες προορίζονται να παρέχουν

-είτε συμπληρωματική, αναπληρωματική ή επικουρική κάλυψη έναντι των κινδύνων, οι οποίοι αντιστοιχούν στους αναφερόμενους στο άρθρο 3, παράγραφος 1, κλάδους κοινωνικής ασφάλισης και να εξασφαλίζουν στους ενδιαφερομένους ένα ελάχιστο εισόδημα διαβίωσης σε σχέση με το οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος (σημείο i),

-είτε μόνο ειδική προστασία στα άτομα με αναπηρίες, οι οποίες συνδέονται στενά με το κοινωνικό περιβάλλον του συγκεκριμένου προσώπου στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος (σημείο ii), στις περιπτώσεις που η χρηματοδότηση προέρχεται αποκλειστικά από την υποχρεωτική φορολογία, που προορίζεται να καλύψει τις γενικές δημόσιες δαπάνες, και οι όροι για τη χορήγηση και τον υπολογισμό των παροχών δεν εξαρτώνται από τυχόν εισφορές εκ μέρους του δικαιούχου ωστόσο, οι παροχές που χορηγούνται για να καλύψουν συμπληρωματικά ανταποδοτικού τύπου παροχή, δεν θεωρούνται ως ανταποδοτικού τύπου παροχές για αυτό και μόνο το λόγο και περιλαμβάνονται στο Παράρτημα Χ .....

-Οι αναφερόμενες στην παράγραφο 2 παροχές χορηγούνται αποκλειστικά στο κράτος μέλος, στο οποίο κατοικούν οι ενδιαφερόμενοι και

1.

σύμφωνα με τη νομοθεσία του. Οι παροχές αυτές χορηγούνται από τον φορέα του τόπου κατοικίας και σε βάρος του .....».

IV. Η σύνταξη για τους ανασφάλιστους υπερήλικες θεσπίσθηκε με τις διατάξεις του ν. 1296/1982. Σκοπός του νόμου τούτου ήταν η καταβολή μηνιαίας σύνταξης και η χορήγηση υγειονομικής περίθαλψης σε υπερήλικες έλληνες υπηκόους και ομογενείς, οι οποίοι, έχοντας υπερβεί το συντάξιμο όριο ηλικίας λόγω γήρατος, αφενός μεν στερούνταν αντίστοιχων παροχών από το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, αφετέρου δε το ετήσιο εισόδημα τους, ατομικό ή οικογενειακό σε περίπτωση ανδρόγυνων, ήταν κατώτερο από ένα καθορισμένο όριο ποσού.

Με την πρόσφατη ρυθμιστική του παρέμβαση δια του ν. 4093/12, ο εθνικός νομοθέτης αποπειράται, ουσιαστικά, τον επανασχεδιασμό της εν λόγω παροχής, όπως αυτή είχε διαμορφωθεί δια του άρθρου 2 του ν. 3863/2010, με τις διατάξεις του οποίου θεσπίστηκαν, για πρώτη φορά, χρονικές προϋποθέσεις τόσο για την θεμελίωση του δικαιώματος επί της παροχής όσο και για τον καθορισμό του ποσού αυτής.

Στην αιτιολογική έκθεση του νόμου 4093/2012 αναφέρεται ότι η κατάργηση της δυνατότητας σώρευσης παροχών που χορηγούνται από ελληνικό ή αλλοδαπό φορέα με τη σύνταξη ανασφάλιστου υπερήλικα, «αποσκοπεί στο να λαμβάνουν την παροχή οι πραγματικά ανασφάλιστοι που δε λαμβάνουν σύνταξη από οποιοδήποτε φορέα κοινωνικής ασφάλισης και κατά συνέπεια δεν δικαιούνται υγειονομική περίθαλψη και έχουν πολύ μικρά εισοδήματα»

Ειδικότερα οι προϋποθέσεις, που πρέπει να πληρούν οι ενδιαφερόμενοι, είναι οι ακόλουθες:

- να έχουν συμπληρώσει το 67ο έτος τους ηλικίας τους,
- να μη λαμβάνουν ή να μη δικαιούνται οι ίδιοι σύνταξη από οποιονδήποτε φορέα κοινωνικής ασφάλισης ή το Δημόσιο στην Ελλάδα ή το εξωτερικό, ανεξαρτήτως ποσού,
- σε περίπτωση εγγάμων, να μην λαμβάνει ο/η σύζυγός τους σύνταξη μεγαλύτερη από το πλήρες ποσό της συνταξιοδοτικής παροχής λόγω γήρατος του άρθρου 4 του ν. 4169/1961 (βασική σύνταξη του ΟΓΑ),

μ

-να διαμένουν μόνιμα και νόμιμα στην Ελλάδα τα τελευταία 20 έτη, πριν από την υποβολή της αίτησης για συνταξιοδότηση, και να εξακολουθούν να διαμένουν κατά την διάρκεια της συνταξιοδότησής τους, καθώς επίσης

-το συνολικό ετήσιο ατομικό φορολογητέο εισόδημα τους και το απαλλασσόμενο ή φορολογούμενο με ειδικό τρόπο εισόδημα τους να μην υπερβαίνουν το ως άνω όριο.

Το ποσό της παροχής δεν εξαρτάται από περιόδους επαγγελματικής απασχόλησης, εργασίας, ασφάλισης ή κατοικίας ούτε από την καταβολή εισφορών εκ μέρους των ενδιαφερομένων, ενώ από την πλευρά του εθνικού τρόπου κατάταξης της, (για τους σκοπούς του λογιστικού διαχωρισμού), η παροχή αυτή είναι προνοιακή, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 39 παράγραφος 3 του ν. 3863/2010.

Από την σκοπιά του ενωσιακού δικαίου, η ως άνω παροχή συνιστά την μοναδική ελληνική συνταξιοδοτική παροχή, η οποία έχει χαρακτηριστεί ως "ειδική μη ανταποδοτική παροχή σε χρήμα" και έχει καταχωρισθεί στο σχετικό Παράρτημα Χ του Κανονισμού 883/2004, στο οποίο παραπέμπει και το προαναφερθέν άρθρο 70 αυτού (βλ. Ιω. Ζαχαρή: Παροχές ελάχιστης κοινωνικοασφαλιστικής προστασίας και συντονισμός, ΕΔΚΑ 2014 σελ. 81).

Σύμφωνα με τη Συνθήκη και κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο τομέας της κοινωνικής ασφάλειας εμπίπτει, κατ' αρχήν, στην δικαιοδοσία - αρμοδιότητα του εθνικού νομοθέτη. Σ' αυτό το πλαίσιο, τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να οργανώνουν αυτόνομα τα εθνικά τους συστήματα κοινωνικής ασφάλισης ως προς το είδος των χορηγούμενων παροχών, των προϋποθέσεων χορήγησής τους, το ύψος αυτών, τον τρόπο χρηματοδότησης τους κ.λ.π. Ωστόσο, κατά την άσκηση της αρμοδιότητας αυτής, τα κράτη μέλη οφείλουν να τηρούν το δικαίο της Ένωσης και τις γενικές αρχές αυτού (ΔΕΕ, αποφάσεις της 24/4/19810, στην Υπόθεση 110/79, Coonan, σκέψη 12, της 4/10/1991, στην Υπόθεση 349/87, Παράσχη, σκέψη 15, της 7/1/1991, στην Υπόθεση C-227/89, Ronfeldt, σκέψη 12).

V. Με τη διάταξη της υποπαραγράφου ΙΑ.6 εδ.5, όπως προπαρατέθηκε, ο ν.4093/12 επέβαλε, υπό το προφανές βάρος της δημοσιονομικής στενότητας

της χώρας, σκληρούς περιορισμούς στο δικαίωμα χορήγησης της σύνταξης-παροχής ανασφάλιστου υπερήλικα. Ο σκοπός της διάταξης, το χρονικό σημείο στο οποίο θεσπίστηκε και η ξεκάθαρη γραμματική της διατύπωση οδηγούν στην ερμηνεία ότι δεν δικαιούται της προνοιακής αυτής παροχής οποιοσδήποτε ανασφάλιστος υπερήλικας που ελάμβανε, κατά τον κρίσιμο χρόνο (31-12-2012), σύνταξη, ανεξαρτήτως του ύψους αυτής, από οποιονδήποτε εγχώριο ή αλλοδαπό φορέα ασφάλισης. Το αυτό ισχύει και όταν, κατά την 31-12-2012, εδικοί αυτοί σύνταξης από οποιονδήποτε ασφαλιστικό φορέα της Ελλάδας ή του εξωτερικού, κατά τις καταστατικές αυτού διατάξεις, και δεν είχε ασκήσει ή είχε παύσει να ασκεί το δικαίωμα του αυτό, αδιάφορο για ποιόν λόγο (αμέλεια, άγνοια, ιδιαίτερα μικρό ποσό κ.α.) και αδιάφορο με ποιόν τρόπο (παράλειψη αίτησης προς συνταξιοδότηση, παραίτηση, εκχώρηση κ.ο.κ).

Έτσι, ακόμα και στις περιπτώσεις που, μετά την 31.12.2012, ο Ο.Γ.Α. διέκοψε την καταβολή σε δικαιούχο της συγκεκριμένης παροχής, επειδή διαπιστώθηκε ότι αυτός ελάμβανε σύνταξη από άλλον ασφαλιστικό φορέα ή εδικοί (έστω και αν δεν εισέπρατε), τέτοια σύνταξη, δεν δύναται να επαναχορηγήσει την παροχή αυτήν σε όσους εκ των υστέρων, δηλαδή μετά την ανωτέρω ημερομηνία, διεκόπη η καταβολή της σύνταξης λόγω αποδοχής από τον οικείο ασφαλιστικό φορέα της παραίτησής τους από το δικαίωμα αυτό. Και τούτο διότι, εφόσον κατά τον άνω κρίσιμο χρόνο θέσπισης της διάταξης και στη συνέχεια κατά τον χρόνο ισχύος αυτής, μέχρι σήμερα, εδικοί σύνταξη, κατά τα ανωτέρω, η εθελουσία απαλλοτρίωση του δικαιώματός τους αυτού, δεν καθιστά κατά Νόμο ανεκτή την επαναχορήγηση της επίμαχης παροχής. Ο δε Ο.Γ.Α. στερείται της αρμοδιότητας, στην περίπτωση αυτή, να εξετάσει αν, κατά τις καταστατικές διατάξεις του άλλου ασφαλιστικού φορέα, ή αυτές της περί συντάξεων νομοθεσίας, γενικά, προβλέπεται ή είναι νόμω επιτρεπτή η παραίτηση από το συνταξιοδοτικό δικαίωμα, αρκείται δε στο αρμοδίως βεβαιούμενο από τον οικείο ασφαλιστικό φορέα γεγονός της διακοπής της σύνταξης με σχετική πράξη αυτού.

Υπέρ της άποψης αυτής συνηγορούν, πέραν της γραμματικής ερμηνείας, και τα εξής: α) Δεν υφίσταται ρητή διάταξη του ενωσιακού δικαίου αντίθετη

47

προς την ερμηνευόμενη εθνική διάταξη. β) Η παροχή ανασφάλιστου υπερήλικα συνιστά «ειδική μη ανταποδοτική παροχή σε χρήμα» υπαγόμενη στο ρυθμιστικό πεδίο του άρθρου 70 του Κανονισμού 883/04, περιλαμβανομένη στο Παράρτημα Χ αυτού, όπου δεν προσδιορίζεται το εύρος αυτής και, έτσι, καθίσταται δυνατή η απεριόριστη και χωρίς άλλους όρους και προϋποθέσεις εφαρμογή των εθνικών αντισωρευτικών διατάξεων (βλ. Ιω. Ζαχαρή: Η σύνταξη των ανασφάλιστων υπερηλικών από τη σκοπιά των Κανονισμών 883/2004 και 987/2009, ΕΔΚΑ 2013 σελ. 511 και 512), υπο την προϋπόθεση, βέβαια, ότι οι εθνικοί κανόνες δεν αντιβαίνουν στις γενικές αρχές που διατρέχουν το ενωσιακό δίκαιο κοινωνικής ασφάλισης και πρόνοιας (ίση μεταχείριση, εξομοίωση γεγονότων, καταστάσεων και εισοδημάτων, συνυπολογισμός περιόδων κατοικίας). γ) Το ΕΔΔΑ έχει κρίνει ότι «κατ' αρχήν το Δικαστήριο δεν μπορεί να υποκαταστήσει τις εθνικές αρχές ως προς τον καθορισμό ή την αναθεώρηση του επιπέδου των οικονομικών ενισχύσεων που χορηγούνται στο πλαίσιο ενός προνοιακού συστήματος» (απόφαση της 23-74-2002 κ.α.). δ) Ο εθνικός νομοθέτης δεν κωλύεται να τροποποιεί την κείμενη νομοθεσία, ακόμη και αν εισάγονται δυσμενέστερες ρυθμίσεις, οι οποίες μπορεί να συνεπάγονται ακόμη και περικοπές παροχών που είχαν χορηγηθεί (ΔΕΑ 254/09).

Εν προκειμένω, στη δικαιούχο σύνταξης Εθνικής Αντίστασης, η οποία της διεκόπη την 5-9-2014 λόγω παραίτησής της εκ του επ' αυτής δικαιώματος, ο Ο.Γ.Α. δεν δύναται, κατά τα προδιαληφθέντα, να της επαναχορηγήσει την παροχή ανασφάλιστου υπερήλικα, που εξ αυτού του λόγου, δηλαδή επειδή (εδικαιούτο) και ελάμβανε σύνταξη, είχε διακόψει. Είναι άλλο δε το ζήτημα, μή εξεταστέο στο πλαίσιο του παρόντος Ερωτήματος, αν η συγκεκριμένη συνταξιούχος μπορεί να ζητήσει να της επανακαταβληθεί η σύνταξη Εθνικής Αντίστασης, από την οποία παραιτήθηκε.

Σημειωτέον, επιπλέον, ότι το άρθρο 6 ("επαναχορήγηση συντάξεων σε αγωνιστές Εθνικής Αντίστασης συνταξιούχους του Ο.Γ.Α.") του ν. 2320/95, με το οποίο επαναχορηγήθηκαν οι συντάξεις που προβλέπονταν από τις διατάξεις του άρθρου 27 του ν.1813/1988 (ΦΕΚ 245 Α') για τους αγωνιστές της Εθνικής Αντίστασης συνταξιούχους του Οργανισμού Γεωργικών Ασφαλίσεων

(Ο.Γ.Α.) και τις οικογένειές τους, οι οποίες καταργήθηκαν με το άρθρο 7 του ν. 1976/1991(ΦΕΚ 134 Α') και ειδικότερα η εξαίρεση της παραγράφου 3 αυτού, βάσει της οποίας «δεν δικαιούνται της παραπάνω σύνταξης τα πρόσωπα τα οποία, κατά το χρονικό διάστημα από διακοπή της σύνταξης μέχρι την 1η Φεβρουαρίου 1995, έλαβαν και άλλη σύνταξη, είτε από το Δημόσιο είτε από άλλο ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης, πλην της σύνταξης του Ο.Γ.Α. ως αγρότες ή ανασφάλιστοι υπερήλικες», δέον να θεωρείται σιωπηρώς καταργηθέν μετά την ισχύ του ν. 4093/12.

VI. Όπως προκύπτει από τις διατάξεις περί της σύστασης, λειτουργίας και περί των Οργανισμών των διαφόρων Μετοχικών Ταμείων (Μετοχικό Ταμείο Αεροπορίας, Μετοχικό Ταμείο Πολιτικών Υπαλλήλων κ.α) και ειδικότερα τις καταστατικές διατάξεις του Μ.Τ.Π.Υ. (Π.Δ 422/1981, όπως ισχύει σήμερα), σε συνδυασμό και με τα γενόμενα δεκτά στη θεωρία, μέρισμα είναι η ανά τακτά χρονικά διαστήματα παροχή, η οποία χορηγείται στον υπάλληλο, μετά την αποχώρησή του από την υπηρεσία, από μετοχικό ταμείο, στο οποίο είναι μέλος, και εφόσον δικαιούται σύνταξης από τον κύριο ασφαλιστικό του φορέα. Το μέρισμα θεωρείται είδος επικουρικής σύνταξης και μοιάζει με τη σύνταξη όσον αφορά στην ανταποδοτικότητα, (ΔΕΑ 286/03), πλην παρουσιάζει διαφορές από τη σύνταξη. Συγκεκριμένα, η καταβολή μερίσματος προϋποθέτει προηγούμενη συνταξιοδότηση, το Μετοχικό Ταμείο δεν είναι, κατ' αρχήν, φορέας ασφάλισης, η σύνταξη καταβάλλεται πάντοτε κατά μήνα, ενώ το μέρισμα ανά μήνα ή τρίμηνο ή άλλο, τακτό, πάντως, διάστημα. Επιπλέον, το ποσό της σύνταξης είναι μεγαλύτερο του μερίσματος, το τελευταίο υπολογίζεται με διαφορετικό τρόπο από τη σύνταξη και εξαρτάται, ως προς το ύψος του, από τα έτη πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας του μετόχου, ιδιότητα, μάλιστα, που η απόκτησή της δεν είναι υποχρεωτική για όλους τους ασφαλισμένους, ενώ, εξάλλου, τα Μετοχικά Ταμεία δεν συγκαταλέγονται στους φορείς κύριας ασφάλισης. Ειδικότερα, το Μ.Τ.Π.Υ., που αποτελούσε ν.π.δ.δ., μετατράπηκε, με τον ν. 2443/96, σε αποκεντρωμένη υπηρεσία του Υπουργείου Οικονομικών, διατηρώντας, όμως, την οργανωτική, διοικητική και οικονομική του αυτοτέλεια και την ιδιαίτερη δικαστική και εξώδικη εκπροσώπησή του. Τέλος, η νομοθεσία του Ταμείου δεν επηρεάζεται από τις

μεταβολές της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου (ΣΤΕ 1779/13, 3752 και 3753/11).

Ενόψει αυτών και αφού ληφθεί υπόψη η σαφής, όπως προεκτέθηκε, γραμματική διατύπωση της υποπαραγράφου ΙΑ.6 ν. 4093/12, η οποία ομιλεί μόνο για «σύνταξη από οποιονδήποτε Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης ή το Δημόσιο...», το μέρισμα δεν εξομοιώνεται, για την εφαρμογή της συγκεκριμένης διάταξης, προς την εν στενή έννοια «σύνταξη», ούτε τα Μετοχικά Ταμεία διαφόρων κατηγοριών υπαλλήλων προς φορείς κοινωνικής ασφάλισης. Ούτε, εξάλλου, στην κρίσιμη διάταξη του ν. 4093/12 περιέχεται άλλη λέξη, ή φράση, ή διευκρίνιση, εξ αυτών που συχνά χρησιμοποιεί ο νομοθέτης ανάλογων αντισωρευτικών ρυθμίσεων, όπως π.χ. «...ή άλλο περιοδικό βοήθημα από οποιαδήποτε πηγή, των συντάξεων περιλαμβανομένων...», που προβλεπόταν χαρακτηριστικά στο άρθ. 20 παρ. 13α ν. 2556/97, που αντικατέστησε την περ. γ. της παραγρ. 2 του άρθρου 1 ν. 1296/82, ή «...ως συντάξεως νοουμένης και πάσης περιοδικής χρηματικής παροχής, καταβαλλομένης εις τακτά χρονικά διαστήματα υπό φορέων επικουρικής ασφαλίσεως, Ταμείων Αρωγής ή Μετοχικών ή Αλληλοβοηθείας.....»(αρθ. 4 παρ. 1 εδ. δ ν. 4169/61, όπως ισχύει).

Κατόπιν αυτών, θα πρέπει να θεωρηθεί ότι η καταβολή ή η συνέχιση καταβολής, μετά την 1-1-2013, της παροχής της ανωτέρω υποπαραγράφου ΙΑ. 6 εδ. 5 δεν εμποδίζεται από την καταβολή ή το δικαίωμα καταβολής μερίσματος του Μ.Τ.Π.Υ. στη συγκεκριμένη δικαιούχο. Ανεξαρτήτως, λοιπόν, της δυνατότητας ή μη επαναχορήγησης του μερίσματος από το Μ.Τ.Π.Υ. στην παραιτηθείσα τούτου μέτοχο, ο Ο.Γ.Α. οφείλει να επαναχορηγήσει σε αυτήν την παροχή ανασφάλιστου υπερήλικα που είχε διακόψει.

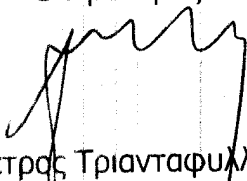
VII. Κατόπιν όσων προηγουμένως εκτέθηκαν, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα ΣΤ) γνωμοδοτεί, ^{ομοφωνώς} σχετικά με το εν αρχή Ερώτημα, ότι δεν είναι δυνατή η χορήγηση ούτε, σε περίπτωση διακοπής αυτής, η επαναχορήγηση από τον Ο.Γ.Α. της παροχής ανασφάλιστου υπερήλικα (αρθ. 1 υποπαρ. ΙΑ.6 ν. 4093/12), σε πρόσωπο που, μετά την 1-1-2013, λαμβάνει ή δικαιούται να λαμβάνει, έστω και αν παραιτήθηκε αυτής, σύνταξη από άλλον, εγγώριο ή αλλοδαπό, φορέα κοινωνικής ασφάλισης. Αντίθετα, η

(επανα)χορήγηση από τον Ο.Γ.Α. της αυτής παροχής, και μετά την 1-1-2013, επιτρέπεται σε δικαιούχο μερίσματος του Μετοχικού Ταμείου Πολιτικών Υπαλλήλων.

Εθεωρήθη

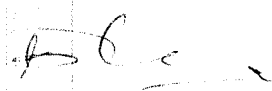
Αθήνα, 5-11-2014

Ο Πρόεδρος

Πέτρος Τριανταφυλλίδης
Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Ο Εισηγητής

Κωνσταντίνος Χαραλαμπίδης
Μομικός Σύμβουλος του Κράτους